

Právo autorské ve Spojených Státech Severní Ameriky.

Výtah z přednášky, kterou konal prof. dr. Albert H. Putney, děkan diplomatické a právnické fakulty Americké University ve Washingtoně na právnické fakultě Karlovy university v Praze.*)

Význačným rozdílem mezi právem americkým a právy největší části evropských států jest důraz, který klade se ve Spojených Státech na splnění jistých formalit, jež kongres uznal za vhodné stanovit za podmínky k dosažení ochrany autorské. Tyto formality jsou tři: výhrada (notice), uložení exemplářů (copies) a zápis (registration). Co se týče všech uveřejněných děl, jest publikace s výhradou autorského práva (copyright notice) předchozí podmínkou pro získání autorské ochrany; uložení kopií a zápis u Copyright Office nejsou podmínkami pro samo nabytí práva, musí však býti splněny, aby mohlo porušení práva autorského býti stíháno. Zákony evropských států nekladou takových formalit za podmínky dosažení práva autorského. Uložení exemplářů nebo registrace má podle těchto práv, pokud jest v nich stanovena, ráz požadavků kladených z hlediska veřejného zájmu, jednak k opatření státních knihoven, jednak k udržení patrnosti co do produkce knižní resp. vůbec tiskové. Autorské právo samo však na splnění podmínek těch nezá-

*) Článek tento byl redakci odevzdán k uveřejnění prostřednictvím prof. Hermann-Otávkého, jenž přičiňuje k němu tyto poznámky:

1. Výkladem, o nějž jde, byla zakončena řada sedmi přednášek, konaných na fakultě od 30. dubna do 17. května 1923 prof. Putneyem, býv. ředitelem sekce státního departamentu ve Washingtoně pro Střední Evropu a Blízký Východ, osvědčeným přítelem našeho národa; většinou spadaly přednášky ty ve vlastní jeho vědecké obory, t. j. právo mezinárodní a ústavní, poslední však věnoval právu autorskému se zřetelem ku praktickému významu otázek sem náležejících pro vzájemný poměr své vlasti k našemu státu. K výslovnému přání prof. Putneye jest uvést, že přednáška tato byla připravena spoluprací profesora Washingtonské university a odborníka také praktického, advokáta Richarda C. DeWolfa.

visí. Výhrady autorského práva není potřebí při knižích, vyjmouc výhradu zvláštních práv v některých případech, na př. co do překladu nebo dramatisace. Podle konvence Bernské (1886) revidované v Berlíně (1908) rozšiřuje se autorská ochrana propůjčená státem původu díla automaticky na všechny státy k unii náležející, a to bez jakýchkoli formalit.

O Spojených Státech lze říci, že zákony o právu autorském směřují k zabezpečení obecného zájmu veřejnosti, ukládajíce autorům a jejich právním nástupcům splnění zvláštních podmínek k zabezpečení si a udržení svých práv, kdežto dle zákonů evropských se existence těch práv již předpokládá v důsledku vůči těm, kdož v ně zasahují. Ač rozdíl ten neproniká vždy tak ostře, lze však aspoň konstatovati tendence.

Dalším rozdílem amerického práva vůči většině práv evropských jest význam uveřejnění (publikace) díla. Datum uveřejnění jest dobou buďto počátku autorské ochrany, nebo dle toho kterého případu dobou ztráty autorského

2. Platné autorské právo Spojených Států spočívá na zákoně ze 4. března 1909, shrnujícím a z části pozměňujícím posavadní úpravu (»Act to Amend and Consolidate the Acts respecting Copyright«). Brzy nato vydány Nejvyšším soudem Spojených Států podle pověření, jehož se mu v zákoně tom dostalo, t. zv. »Rules for practice and procedure«. Novelly k autorskému zákonu vyšly v r. 1912 (24. srpna) o rozšíření ochrany autorské na »polyblivé obrazy« (Motion-pictures), v r. 1913 (2. března) stran vysvědčení o autorskoprávní registraci, dále v r. 1914 (28. března) o podmínce uložení pouze jediného exempláře při dílech cizozemských autorů vydaných v cizině, jakož i v r. 1919 (18. prosince) o přiznání ochrany pro díla cizích autorů vydaná v cizině po 1. srpnu 1914 vyhláškou presidenta Spojených Států za podmínek vzájemnosti.

3. Ježto Spojené Státy nepřistoupily posud k Bernské konvenci, není mezinárodní ochrana autorská v poměru naší republiky k nim vůbec upravena; zejména jest míti na mysli, že nevstoupila republika československá v mezinárodní autorskoprávní vztahy Rakousko-Uherska ke Spojeným Státům, totiž v autorskou ochranu zaručenou, pokud šlo o Cislajtánii, v r. 1907 prohlášením příslušných činitelů obou států o zachování vzájemnosti a přiznání vzájemné ochrany (podle rak. zákona z 26. února 1907, č. 58), pokud pak šlo o uherské země, smlouvou z r. 1912. I bude tudíž úkolem, jakmile uskuteční se reforma našeho autorského práva (čehož lze se nadíti již pro blízkou budoucnost), přistoupiti k úpravě vzájemné ochrany v poměru ke Spojeným Státům. Usnadněno to bude tím, že osnova nového autorského zákona (srov. § 2 osnovy ve znění přijatém senátem Národního shromáždění), přijala za podklad úpravy mezinárodní autorské ochrany vedle státních smluv také postup upravený posud výše cit. zákonem z 26. února 1907, čís. 58 ř. z. Diplomatičké jednání o úpravu takovou jest již zahájeno se strany povoláných ministerstev (spravedlnosti a zahraničí).

práva, totiž tenkrát, když autor uveřejňuje své dílo, aniž splňuje podmínky pro získání autorské ochrany, kdež se pak za to má, že věnuje tím mlčky své dílo veřejnosti. V tom pak směru vznikají zhusta ujmy občanům cizích států domáhajícím se ve Spojených Státech autorské ochrany; uveřejňují svá díla nehledíce si podmínek k zabezpečení ochrany autorské, a pak jest již pozdě na jich splnění. Jest tu míti na mysli, že naše zákony propůjčují nyní ochranu jistým druhům děl ku prodeji nereprodukovaných, jako dramatickým a hudebním skladbám, při nichž možno získati autorskou ochranu pouhým uložením kopií v Copyright Office, avšak tato ochrana trvá pouze, pokud dílo zůstává neuveřejněno, a pozbývá se uveřejněním jeho, leč že splní se podmínky výhrady, uložení a zápisu.

Za třetí jest uvést, že právo americké poskytuje ochranu občanům cizích států pouze na podkladě vzájemnosti. Až do r. 1891 nemohl cizinec vůbec získati autorské ochrany ve Spojených Státech. Od té doby občané států poskytujících ochranu tu americkým občanům mohou ji získati u nás, když podmínka vzájemnosti byla úředně zjištěna proklamací presidenta (srv. příklad takové proklamace na str. 41. Bulletinu vydaného od Copyright Office č. 14., 1921). — Ochrana autorská může býti také opatřena zvláštní smlouvou. Máme takové smlouvy s Německem a Uhrami z doby předválečné. — Zpravidla však opatřuje se vše to cestou diplomatickou, a když Státní Departement zjistí, že cizí stát, o nějž jde, vyhovuje podmínce a propůjčuje autorskou ochranu našim občanům, president vydá vyhlášku o propůjčení ochrany od údaného data. K tomu posud nedošlo v poměru k Československu a tudíž díla občanů československých nemohou u nás dojíti autorské ochrany, ačkoli autorská práva získaná jimi před válkou jakožto občany rakouskými jsou arci v platnosti, leč že byla zabrána použitím zákona o obchodování s nepřitelem. Patrně bude nyní nejprve na místě s hlediska Československa upravit ochranu autorskou v poměru ku Spojeným Státům. Každý den odkladu jest občanům československým značně na újmu. Není sice vyloučeno, aby vyhláška presidentova stala se se zpětnou působností, avšak čsl. občané, kteří uveřejní svá díla bez splnění

podmínek našimi zákony stanovených pozbudou svého práva naprosto a díla jejich stanou se volnými.

Jest se tázati, co má československý státní občan po úpravě vzájemné ochrany mezi Spojenými Státy a Československem učiniti, aby získal autorskou ochranu ve Spojených Státech? Odpověď jest podati s hlediska různých druhů objektů autorské ochrany dle práva amerického:

1. Knihy. Autor knihy v cizí řeči vydané nebo jeho právní nástupce (obyčejně nakladatel) může docílit ochrany té tiskovým vyznačením (doložkou) o autorském právu v zákonné formě (srov. Sec. 18. zák.) na knize, v době jejího uveřejnění, ihned po té pak nechť zašle exemplář na Copyright Office, Library of Congress, Washington, D. C. s žádostí o zápis, jakož i poplatek jednoho dol. Formuláře žádostí vydává Copyright Office.

2. Časopisy. Postup pro časopisy jest prakticky týž jako pro knihy. Pro každé časopisecké vydání jest získati právo autorské zvláště a musí každé vydání nésti doložku o právu autorském.

3. Dramatické skladby. Jsou-li uveřejněny, jest postup týž jako při knihách; nejsou-li uveřejněny, dlužno exemplář (kopii) neuveřejněného díla uložiti a doložky o právu autorském se nevyžaduje, ačkoli nebude na škodu ji přičiniti.

4. Hudební skladby. Jde tu zajisté o důležitý druh děl pro občany čsl. Mohou získati autorskou ochranu buď jakož díla uveřejněná, nebo neuveřejněná, avšak v tomto případě jest potřebí nového uložení a zápisu, dojde-li k jich uveřejnění.

5. Díla umělecká a tištěné reprodukce jejich. Pro původní dílo umělecké (malířské nebo sochařské) získá se ochrana autorská zasláním fotografie díla na Copyright Office a žádosti s poplatkem. Co do tištěných reprodukcí nastává komplikace požadavkem zákona, že litografie a fotogravury musí býti zhotoveny ve Spojených Státech, leč že jde o reprodukce děl uměleckých neb ilustrace děl vědeckých umístěných v cizině. Čsl. občané domáhající se ochrany autorské co do uměleckého tisku musí tudíž opatřiti důkaz:

a) že to není litografie, nebo fotogravura (díla tištěná jiným postupem nespádají pod zákonný požadavek zhotovení v Americe), nebo

b) že to jest reprodukce díla uměleckého (na př. obrazu) té doby trvale umístěného v cizině.

Důkazy těchto faktů dlužno podati listinnými doklady připojenými k žádosti o autorskou ochranu.

Požadavek tuzemského zhotovení neplatí pro fotografie, které nabyly ochrany autorské touž cestou, jako jiná díla, t. j. uveřejněním s doložkou o autorském právu, následujícím uložení dvou kopií (předpis o uložení jednoho exempláře platí pouze pro knihy) s žádostí a poplatkem.

6. »Pohyblivé obrazy.« Požadavky jsou tytéž jako při jiných dílech, avšak vytknouti jest tolik, že kopie filmu, které dlužno uložit, mohou býti vyzvednuty zástupcem oprávněného po provedeném zápise. Jest to důležité, ježto kopie ty jsou obyčejně cenné a nezhotovují se současně větším počtem.

Vlastníková dispozice uvolněnou hypotekou v osnově čl. občanského zákona.

Napsal Dr. FRANTIŠEK ROUČEK.

(Pokračování.)

II.

Přihlédli jsme k důvodům pro i proti instituci vlastníková disposičního práva hypotekou. Obrátíme zřetel k podrobnostem, jak vyřešeny jsou v osnově. Především k formulaci dispozice, po té k jejímu omezení.

Sedes materiae je uvedený již text odst. 1. § 469 osnovy. K jeho znění bylo by poznamenati, že je příliš kasuistické. Tak na př. in fine stačilo by na místě rčení »na pohledávku téhož nebo jiného věřitele« užití slov »na jinou pohledávku«, čímž bylo by dostatečně vyznačeno, že změna v osobě věřitelově se nevyhledává. Podobně dikce »buď ihned nebo kdykoliv později« může býti sestručněna: »třeba později«. Slovní obrat »vymazati také jen osobní pohle-